

Norges Vassdrags- og Energidirektorat
v. Bård Andreas Selstad Ottesen
6800 FØRDE

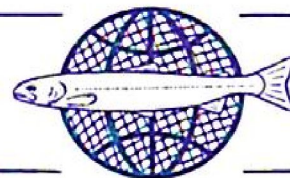
6829 Hyen 15.12.2014.

SVAR PÅ FYLKESMANNEN I SOGN OG FJORDANE (FM) SI FRÅSEGN TIL SØKNAD
FRÅ HYEN FISK AS (HF) OM LØYVE TIL UTTAK AV VATN FRÅ ÅVATNET OG
ÅTVERRELVA, GLOPPEN KOMMUNE.

Vi viser til oversending datert 20 november 2014.

Det er nokre punkt i fråsegna frå FM som vi vil kommentere.

1. Best mogleg teknologi. Settefiskanlegget vart bygt for 28 år sidan. Det vart då bygt som eit gjennomstrøymingsanlegg, som var den teknologien som fanst på det tidspunktet. Heile tomtearealet i Åreneset er utnytta, og både teknisk og arealmessig er det uråd å bygge anlegget om til eit resirkuleringsanlegg i nærleiken av den resirkuleringsgrad som vert skissert i fråsegna frå FM. Dessutan er det eit ope spørsmål om dette er nokon betre teknologi med omsyn til smittefare, fiskevelferd og/eller produksjonseigenskapane til fisken vidare i produksjonskjeden.
2. Minstevassøringskrav. FM meiner at det bør setjast krav om minstevassføring som minst tilsvarar alminneleg lågvassføring. Dette vert definert som vassføringa den 350-ande tørraste dagen i det 7-ande tørraste året av 10. Dette inneber at det i løpet av 10 år vil vere 7 år der det er minst 15 dagar årleg då ein ikkje får ta ut vatn i det heile. Det seier seg sjølv at dette ikkje er til å leve med for HF. (Heller ikkje eit resirkuleringsanlegg, uansett teknologi, kan greie seg utan nytt vatn).
3. Samanlikning av kraftverk og settefiskanlegg: Settefiskanlegg stiller heilt andre krav til kontinuitet i vassforsyninga enn eit kraftverk. Ein time utan vassforsyning kan bety katastrofe i eit gjennomstrøymingsanlegg, medan det for eit kraftverk vanlegvis vil vere kurant å stogge produksjonen for å imøtekomme t.d. eit minstevassføringskrav. Det bør derfor ikkje vere relevant å bruke same mal for minstevassføring på dei to typene anlegg. Ein annan skilnad er at anlegga er ulike når det gjeld vassføringsendringar i vasskjelda. Eit settefiskanlegg har eit relativt konstant forbruk av vatn, og endringane vil strekke seg ut i tid over dagar og veker og vil vere tilnærma normale, i motsetning til kraftverk der t.d. døgnregulering kan gje brå endringar over minutt og timar, som er mykje meir utsette for at fisk strandar og dør.
4. Kva konsekvensar kan uttaket av vatn frå Åvatnet i samsvar med søknaden frå HF ha for rekrutteringa av fisk? Det einaste talet eg har sett når det gjeld å talfeste produksjonen av utvandrande smolt i Gjengedalsvassdraget er frå ein rapport laga av Fiskerikonsulent for Vest-Norge, Øyvind Vasshaug frå mars 1980, der han talfestar dette til 11.500 stk årleg. Som påpeika i søknaden frå HF er Åelva det elveavsnittet i Gjengedalsvassdraget som betyr minst for rekrutteringa av anadrom fisk i vassdraget. I høve til øvre elv ovanfor Ommedalsvatnet vil vi anslå tettleiken av gytefisk til 10 – 20%. Elektrofiske i vassdraget frå midten av 70-talet og fram til ca. 2000 syner tettleikar av ungfisk i øvre elv som er 2 – 4 gonger så høge som i Åelva. Ut frå dette vil vi anslå at produksjonen av utvandrande smolt i Åelva er i storleiksorden 1000 stk. årleg. Dersom det omsøkte vassuttaket til HF reduserer dette talet med 10 – 100 fisk avhengig av vått eller tørt år, trur vi at ein ikkje er så langt unna røyndomen.

5. Åtverrelva har aldri hatt noko nemnande gyting av anadrom fisk, og bør ikkje tilleggast serleg vekt. Elles er det gjeve konsesjon til eit småkraftverk for utnytting av fallet i elva frå Ådalen og ned til fylkesvegen.
6. Dårlig økologisk tilstand i Åelva ? Grunnen til dette skal i følge fråsegna til FM vere langvarig negativ påverknad av oppdrettslaks. I telefonsamtale med Eivind Sølsnes hjå FM 12.12.14 opplyser han at bakgrunnen for denne konklusjonen er skjelpøver innsendt frå fisk i vassdraget. Frå hausten 1998 har det ikkje vore mogleg å få stamfiskløyve til kultivering av vassdraget. I perioden etterpå har ein del laks fanga i ordinær fiskesesong vorte teken vare på levande og brukt til stamfisk. Dei fleste år har det vore utsett ein del 1-årig smolt frå villfisk av elvestammen i vassdraget. Villfisk frå naturleg gyting vil ha ein smoltalder på 2 – 4 år før han vandrar ut frå elva. Den utsette smolten har truleg vorte feilaktig klassifisert som oppdrettsfisk ut frå smoltalder avlese på skjelpøvene, og er årak til konklusjonen om oppdrettsfisk i Åelva. Etter å ha konferert med rettighetshavarar og fiskarar i Åelva, er deira meining at innslaget av oppdrettsfisk i elva er svært lågt – i storleiksorden 0 – 2 mistenkte oppdrettsfisk i året. Det verkar elles noko rart at Åvatnet som har same fiskepopulasjon som Åelva er klassifisert til å ha god økologisk tilstand, utan nokon risikofaktorar.
7. Dei fleste ser verdien av at det bur folk ute i distrikta, men skal ein klare å oppretthalde livskraftige bygdesamfunn, må folk også ha noko å leve av. HF har 15 personar, alle med lokal tilknytning, på eigarsida, og sysselset for tida 6 tilsette i 100% stilling. Driftsresultatet har lege på ca. 4 millionar kroner årleg. I tillegg er HF viktig for dotterverksemda Sande Settefisk as, då all yngel som vert nytta i produksjonen på Sande vert klekka i Hyen. HF eig også 50% i matfiskanlegget Nordfjord Laks as, som i 2013 hadde ei omsetning på 80 mill. kr. Då våre settefiskanlegg leverer all smolt og settefisk matfiskanlegget treng, er alle verksemdene avhengig av kvarandre.

Konklusjon : Med dei vilkåra knytt til vassforsyninga som FM går inn for, vil det ikkje vere grunnlag for vidare drift ved HF, då dette dei fleste år vil innebere lengre periodar heilt utan vatn til fisken. Dette synest vi vil vere drastisk, då Åelva i ein 27-årsperiode har levt godt med uttaket av vatn til HF. Ikkje ein einaste gong i denne perioden har vi motteke reaksjonar på at vassføringa i Åelva har vore for lita. Vi går ut frå at NVE også i dette høvet skal vurdere nytteverdi opp mot ulemper. Det kan ikkje vere tvil om kva side som må vege tyngst. Dessutan står det eit nytt og godt kultiveringsanlegg for vassdraget som for tida er ubrukt, og det vil vere kurant å kompensere for den vesle svikten i reproduksjonen i Åelva med å ta dette i bruk igjen. Sjøaurebestanden i vassdraget har ikkje vore dreve kultivering på dei siste 15 åra, og er ein skugge av det han var på 80- og 90-talet. Uavhengig av vassspørsmålet til HF burde FM lette på restriksjonane på dette, og arbeidet takast opp att.

Med helsing

Hyen Fisk as

Rasmus Ommedal